

Per, Pål a Espen Askeladd

Norskou lidovou pohádku přeložil: Vojtěch Hrubý, 2005

Byl jednou jeden muž, který měl tři syny—Pera, Pála a Espena Askeladda; ale nic jiného než ty tři syny neměl, protože byl tak chudý, že nevlastnil ani jehlu, a proto často říkával synům, že musí do světa a vysloužit si chléb; doma u něj to nikdy nebude jiné než samý hlad.

Dobrý kus cesty od jeho chýše ležel královský palác a před okny krále vyrostl dub, který byl tak velký a silný, že stínil světlu do paláce. Král slíbil spoustu peněz tomu, kdo ho dokáže porazit. Ale žádnému se to nedařilo, protože jakmile někdo vysekl třísku z kmenu dubu, narostly dvě nové. Také nechal král kopat studnu, která by dávala vodu po celý rok, protože všichni jeho sousedé měli studnu a on neměl žádnou, což považoval za ostudu. Tomu, kdo by dokázal vykopat takovou studnu, která by dávala vodu po celý rok, slíbil král peníze a slávu. Ale nebylo nikoho, kdo by to dokázal, protože královský palác ležel vysoko, vysoko na vršku a než vykopali pár palců, dostali se na tvrdou skálu. Ale král si vzal do hlavy, že chce mít tyto práce udělané. Tak nechal vyvěsit na všechny kostely, že ten, který dokáže porazit velký dub před palácem a obstarat mu takovou studnu, která by dávala vodu po celý rok, dostane princeznu a půl království.

Bylo dost těch, kteří to zkoušeli, to si dovedete představit, ale vždy, když ůali a sekali, ryli a kopali, nic nepomohlo, dub byl silnější a silnější s každým sekem a skála také nezměkla. Tou dobou se už chtěli tři bratři vydat na cestu a také zkusit štěstí, což se otci velmi zamlouvalo, protože pokud by nedostali princeznu a půl království, mohli by alespoň získat službu u nějakého dobrého muže, myslel otec a víc si ani nepřál. A když se bratři rozhodli vydat se ke královskému paláci, otec okamžitě svolil. Tak se Per a Pål a Espen Askeladd vydali ze dvora.

Když ušli kus, dostali se ke kopci porostlému smrky, na kterém byla strmá mýtina. Uslyšeli něco sekat nahoře na mýtině.

„Divím se, co to seká nahoře na mýtině?“ řekl Espen Askeladd.

„Ty jsi tak dobrý v divení,“ řekli Per a Pål, „je tu ještě něco k údivu—nahore na mýtině stojí dřevorubec a štípe dříví.“

„Já bych přesto dost rád viděl, co to je,“ řekl Espen Askeladd a odešel.

„Ach, ty jsi jako dítě, naučit se chodit ti bude ku prospěchu!“ volali bratři, ale Espen Askeladd na to nedbal. Vyrázil nahoru na mýtinu, odkud slyšel sekání, a když tam přišel, uviděl, že je to sekyrka, která tam seká do borovicové klády.

„Dobrý den?“ řekl Espen Askeladd, „stojíš tu a sekáš?“

„Ano, už tu stojím a sekám mnoho dlouhého času a čekám na tebe,“ odpověděla sekyrka.

„Tak jsem tu,“ řekl Espen a vzal sekyrku, strhl ji z topůrka a uložil sekyru a topůrko do mošny.

Když přišel zpět ke svým bratrům, smáli se a dělali si z něj blázny.

„Tak co podivného jsi uviděl nahoře na mýtině?“ řekli.

„Ale, slyšeli jsme jen sekyrku,“ řekl Espen.

Když ušli další kus cesty, přišli pod strmou skálu. Nahoře slyšeli něco rýt a kopat.

„Divím se, co by to mohlo rýt a kopat nahoře na této skále,“ řekl Espen Askeladd.

„Ty jsi tak dobrý v divení,“ řekli Per a Pål, „ještě nikdy jsi neslyšel ptáky rýt a klovat do stromů?“

„Ano, ale přesto bych rád viděl, co to je.“ řekl Espen a jak se mu smáli a dělali si z něj blázny, tak na ně nehleděl a vydal se proti strmé skále a když přišel nahoru, uviděl, že to je motyka, co tam ryje a kope.

„Dobrý den!“ řekl Espen Askeladd, „stojíš tu sama a ryješ a kopeš?“

„Ano,“ řekla motyka, „už tu stojím a ryji a kopu mnoho dlouhého času a čekám na tebe.“

„Tak jsem tu,“ řekl opět Espen, vzal motyku, strhl ji z topůrka, strčil do mošny a šel znovu ke svým bratrům.

„Bylo to něco strašně podivného, co jsi viděl nahoře na skále?“ řekli Per a Pål.

„Ale, nic to nebylo, slyšeli jsme jen motyku,“ řekl Espen.

Tak šli společně kus cesty, až přišli k potoku. Byli už všichni tři žízňiví, protože šli hodně dlouho, a tak si lehli dolů k potoku a pili.

„Docela se divím, odkud přitéká tato voda?“ řekl Espen Askeladd.

„Ty jsi snad blbec, díváš se jako blázen. Odkud přitéká potok? Nikdy jsi neviděl vytékat vodu z díry v zemi?“

„Ano, ale přesto mám docela chuť vidět, odkud přitéká,“ řekl Espen. Šel nahoru podél potoka a volání a smích jeho bratrů nic nepomohli, šel svou cestou.

Když ušel dlouhý kus, potok byl už menší a menší a když ušel ještě kousek, uviděl vlašský ořech. Z něj prýštila voda ven.

„Dobrý den!“ řekl opět Espen, „ležíš tu a prýštíš a bubláš sám?“

„Ano,“ řekl ořech, „už tu ležím, prýštím a bublám mnoho dlouhého času a čekám na tebe.“

„Tak jsem tady,“ řekl Espen. Vzal kousek mechu a nacpal jej do díry, aby voda nemohla ven, uložil ořech do mošny a vrátil se dolů ke svým bratrům.

„Viděl jsi tedy, odkud voda přitéká? To muselo být strašně zajímavé, si mohu myslet?“ smáli se Per a Pål.

„Ale, vytékala jen z díry,“ řekl Espen a jeho bratři se smáli a dělali si z něj blázny, ale Espen Askeladd o to nedbal. „Stejně se mi to líbilo,“ řekl.

Když ušli další kus cesty, přišli ke královskému paláci. Ale když všichni v království uslyšeli, že by mohli získat princeznu a půl království, kdyby porazili velký dub a vykopali studnu pro krále, tak jich přišlo tolik zkusit štěstí, že dub byl už dvakrát tak velký a silný, než byl prve, protože vyrosly dvě třísky pokaždé, když do něj sekli, jak si jistě pamatujete. Proto král vyhlásil trest, že ti, kteří se neúspěšně pokusí porazit dub, budou vysazeni na ostrově a budou jim uříznuty obě uši.

Ale dva bratři se tím nenechali odradit, mysleli si, že dokáží porazit dub a Per, který byl nejstarší, to šel zkusit jako první. Ale šlo to s ním jako se všemi ostatními, kteří sekali do stromu. Za každou vyseknutou třísku vyrostly dvě nové. A tak ho vzali královi lidé, uřízli mu obě uši a poslali ho na ostrov. Nyní to chtěl zkusit Pål, ale dopadlo to stejně. Když sekl dvakrát, třikrát, lidé viděli, že dub roste a vzali také Pála, poslali ho na ostrov a usekli mu uši ještě blíž u hlavy, protože si mysleli, že se měl naučit dávat si pozor.

Tak to chtěl zkusit i Espen Askeladd.

„Jestli chceš vypadat jako označená ovce, můžeme ti uříznout uši hned a ušetřit tě tak námahy,“ řekl král. Byl rozzlobený kvůli jeho bratrům.

„Mám přesto chuť nejprve to zkusit,“ řekl Espen a král mu svolil.

Vytáhl z mošny sekyrku a nasadil ji na topůrko. „Sekej sama!“ řekl Espen sekyrce a ta sekala, až třísky létaly, a netrvalo dlouho, než byl dub pokácený. Když to bylo hotové,

vytáhl Espen motyku a nasadil ji na topůrko. „Kopej sama!“ řekl Espen a motyka začala rýt a kopat, až zem a kamení odletovali, a studna se rychle prohlubovala, to si můžete myslet. Když byla dost široká a hluboká, jak chtěl, vzal Espen vlašský ořech, položil jej na hranu studny a vytáhl mečovou zátku. „Bublej a teč!“ řekl Espen a voda proudila z díry a v okamžiku byla studna plná po okraj.

Tak Espen porazil strom, který vrhal stín na královy okna, a obstaral královskému paláci studnu a za to dostal princeznu a půlku království, jak král řekl. Ale bylo dobře pro Pera a Pála, že přišli o uši, protože jinak by každou chvíli slyšeli, že se Espen Askeladd nedivil nadarmo.